

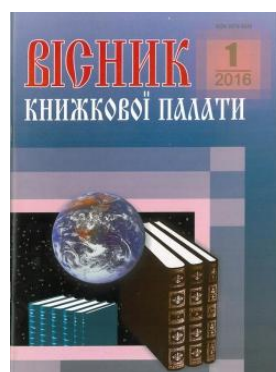
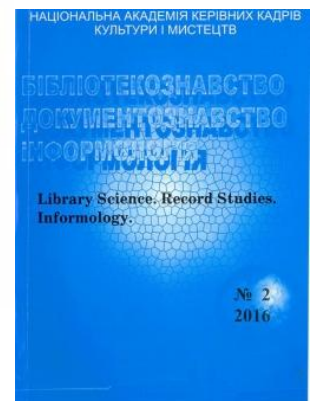
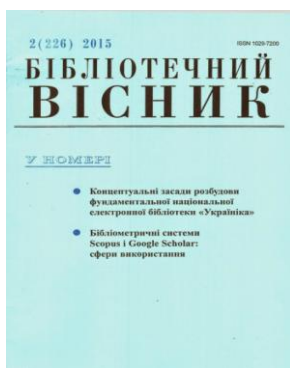
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Наукова бібліотека

Відділ бібліотечного маркетингу, інноваційної
та методичної роботи

Традиційні та інноваційні підходи до зберігання бібліотечних ресурсів

Дайджест

Миколаїв 2017

Традиційні та інноваційні підходи до зберігання бібліотечних ресурсів [Текст] :

дайджест / уклад.: О. Г. Черкасова, О. В. Белодєд ; ред.:

І. В.

Балабан. – Миколаїв : НУК, 2017. – 10 с.

Зберігання інформаційних ресурсів – важливе завдання, обов’язок, пріоритетний напрям діяльності бібліотек на сучасному етапі. Стан бібліотечного фонду – це чинник соціальної та економічної стабільності, розвитку; умова інтеграції до світового інформаційного простору. Питання зберігання фондів традиційно актуальне для бібліотек вишів, оскільки вони завжди виконували двоєдину функцію: зберігання документів та забезпечення доступу до них нинішньому та майбутньому поколінням науковців, викладачів, студентської молоді.

Мета даного дайджесту – ознайомити фахівців бібліотек ВНЗ з матеріалами фахових видань та Інтернет-ресурсів з питань зберігання інформаційних ресурсів книгозбірень. Дайджест згруповано за розділами: «Інструктивно-правове забезпечення збереження бібліотечних фондів», «Збереження і доступ до інформації в бібліотеках: сучасний стан та перспективи», «Використання цифрових технологій та збереження рідкісних і цінних видань у сучасних умовах».

У межах розділів бібліографічні описи статей розташовані у зворотно-хронологічному порядку.

Інструктивно-правове забезпечення збереження бібліотечних фондів

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [Електронний ресурс] : від 22.05.2003 № 851-IV : ред. від 30.09.2015 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Електрон. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 17.07.2017). – Назва з екрана.

Концепція Державної програми збереження бібліотечних фондів на період до 2020 року (проект) [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://bit.ly/2tW46wh> (дата звернення: 07.04.2017). – Назва з екрана.

Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» [Електронний ресурс] : від 23.03.2016 № 219-р // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Електрон. дані. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80> (дата звернення: 17.07.2017). – Назва з екрана.

Інструкція про збереження документних ресурсів бібліотек державної та комунальної форм власності (проект) [Електронний ресурс] // Терноп. обл. б-ка для дітей : сайт. – Електрон. дані. – Тернопіль, 2016. – Режим доступу: <http://odb.te.ua/3283> (дата звернення: 29.03.2017). – Назва з екрана.

Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання [Електронний ресурс] : наказ М-ва фінансів України від 13.09.2016 № 818 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Електрон. дані. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16> (дата звернення: 17.07.2017). – Назва з екрана.

Про затвердження Порядку відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань до Державного реєстру національного культурного надбання [Електронний ресурс] : наказ М-ва культури України від 14.06.2016 № 437 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Електрон. дані. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0936-16> (дата звернення: 17.07.2017). – Назва з екрана.

Про затвердження Інструкції з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах [Електронний ресурс] : наказ М-ва культури і туризму України від 03.04.2007 № 22 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Електрон. дані. – Київ, 2007. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0530-07> (дата звернення: 17.07.2017). – Назва з екрана.

Про затвердження Інструкції про організацію та порядок обміну, перерозподілу і розповсюдження документів серед бібліотек України через систему обмінних фондів [Електронний ресурс] : наказ М-ва культури і мистецтв України від 23.03.2005 № 152 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Електрон. дані. – Київ, 2005. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0347-05> (дата звернення: 17.07.2017). – Назва з екрана.

ДСТУ ГОСТ 7.50:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Консервація документів. Загальні вимоги [Електронний ресурс]. – Замінено ГОСТ 7.50-90; введено 01.07.2007. – Електрон. дані. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=53584 (дата звернення: 17.07.2017). – Назва з екрана.

ГОСТ 7.68-95. Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Фоно- и видеодокументы. Общие технические требования к архивному хранению [Электронный ресурс]. – Введ. 30.06.1996 // Юрид. фирма «Интернет и право» : сайт. – Електрон. дан. – М., 1995. – Режим доступа: <http://www.internet-law.ru/gosts/gost/9506/> (дата обращения: 17.07.2017). – Загл. с экрана.

Збереження і доступ до інформації в бібліотеках: сучасний стан та перспективи

Лісіна, С. Документні ресурси [Текст] : навч. посібник / С. Лісіна. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 240 с. – Електрон. аналог друк. вид.: режим доступу: http://kist.ntu.edu.ua/textDZ/lisina_.pdf (дата звернення: 31.03.2017).

У навчальному посібнику висвітлено аспекти формування документних потоків, масивів, фондів, які є складовими національних документних ресурсів України. Зміст посібника розкриває функціональний аналіз документних об'єднань (архівів, бібліотек, музеїв, інформаційних фондів), особливості документів як складових документних фондів, видову і типологічну класифікацію документів як основу структурування фондів, функціонування документно-комунікаційних систем як таких, що забезпечують пошук та отримання документної інформації. Посібник призначено для студентів, магістрів, аспірантів спеціальностей документно-комунікаційного циклу, фахівців сфери документної комунікації.

Традиційні та нові підходи до обліку і зберігання бібліотечних ресурсів [Текст] / ВНМУ ім. М. І. Пирогова, Наук. б-ка ; уклад.: Н. Головка, М. Димченко ; відп. за вип. Л. Шпукал. – Вінниця, 2013. – 8 с. – (На допомогу бібліотечному фахівцю). – Електрон. аналог друк. вид.: режим доступу: <http://bit.ly/2nHb2KA> (дата звернення: 06.04.2017).

Даний випуск серії «На допомогу бібліотечному фахівцю» пропонує матеріали з досвіду роботи Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова. Автори підкреслюють, що перед бібліотеками стоять завдання, з одного боку, надати користувачам можливість широкого доступу до бібліотечних фондів, а з другого – забезпечити їх збереження. Найважливішим елементом збереження вважається облік. Враховуючи досвід роботи, автори констатують факт, що при інвентаризації бібліотечного фонду в автоматизованому режимі набагато скорочується термін перевірки, значно зменшуються затрати трудових ресурсів, мінімізується кількість можливих помилок, покращується якість переобліку загалом. Запровадження нових інформаційних технологій на основі автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем (АБІС) дозволить автоматизувати всі технологічні процеси, в тому числі процеси обліку фонду.

Степашкіна, Т. Основні критерії та технології збереження бібліотечних фондів [Електронний ресурс] / Т. Степашкіна // Наук. б-ка Івано-Франк. нац.-техн. ун-ту : сайт. – Електрон. дані. – Режим доступу:

http://library.nung.edu.ua/sites/default/files/files/zberzh_fondiv.pdf (дата звернення: 20.03.2017). – Назва з екрана.

Автор статті розглядає якісне інформаційне забезпечення навчального процесу вищих навчальних закладів, яке залежить від організації бібліотечного фонду відповідно до його профілю та інформаційних потреб усіх категорій користувачів. Складовою цього напрямку роботи є зберігання документально-інформаційних ресурсів, яке включає облік, раціональне розміщення, реставрацію, консервацію, оцифровування, вилучення документів. Автор зупиняється на комплексі заходів щодо збереження фонду. Комп'ютеризація основних бібліотечних процесів бібліотеки дозволила сформувати якісно новий інформаційний простір як частину освітнього середовища, втілити сучасні способи роботи з електронними ресурсами при збереженні доступу до традиційних джерел. Зроблено висновок, що кожне видання – це творчий та інтелектуальний шедевр людства. На бібліотеки покладена важлива місія – зберегти його для себе, для прийдешніх поколінь, оскільки це наша пам'ять, наша історія.

Яковлєва, Л. Збереження фондів у бібліотеках ВНЗ: традиції та нові підходи [Електронний ресурс] / Л. Яковлєва // Наук. б-ка Хмельн. нац. ун-ту : сайт. – Електрон. дані. – Хмельницький. – Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/about_library/naukova_robota/2010/iak_zbe.htm (дата звернення: 20.03.2017). – Назва з екрана.

Автор статті звертає увагу на те, що збереження фондів – це не тільки професійна, технологічна, але й гостра соціальна проблема. Звертається увага на те, що політика забезпечення безпеки і збереження фондів бібліотек ВНЗ визначається як специфікою фондів, так і основними функціями цих бібліотек. Наукова бібліотека Хмельницького Національного університету приділяє велику увагу збереженню фонду як системі заходів, які забезпечують захист документів на всьому його шляху в бібліотеці. Багато процесів автоматизовано, і це удосконалює роботу. Ступінь доступності документа багато в чому визначається ступенем його збереження. Однак із забезпеченням збереження бібліотечних фондів, зокрема, бібліотек вищих навчальних закладів, склався негативний стан. Це пояснюється не тільки несвоєчасним фінансуванням, а, на жаль, відсутністю довгострокової стратегії або державної політики з цього питання. Автор пропонує умови оптимального режиму збереження і безпеки фондів і радить вести роботу із збереження фонду сучасними методами.

Натяма, С. Сохранность фондов вузовских библиотек в процессе их использования (на примере Научной библиотеки Мариупольского государственного университета) [Текст] / С. Натяма // Бібліотека університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., 1–2 груд. 2016 р. / НТБ Дніпр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад.

В. Лазаряна. – Дніпро, 2016. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/9111/1/Natyama.pdf> (дата звернення: 01.06.2017).

В статье рассмотрены: проблемы сохранности библиотечных фондов на современном этапе; создание оптимальных условий сохранности и безопасности фондов вузовских библиотек в процессе их использования; воспитательная работа с пользователями библиотеки Мариупольского государственного университета. Подчеркнуто, что специфика библиотек высших учебных заведений состоит в том, что с одной стороны, необходимо сохранить фонд, а с другой – большие массивы научной и учебной литературы должны быть востребованы студентами и преподавателями. Система мероприятий, осуществляющих контроль над сохранностью, являются неотъемлемой частью ее нормального функционирования. Определена роль человеческого фактора в обеспечении сохранности библиотечного фонда. Сделан вывод, что современные библиотеки стремятся

к соблюдению социального и технологического факторов сохранности документного фонда библиотек, обеспечивая решение вопросов сохранности документального наследия для современников и будущих поколений.

Хлівненко, Н. Збереження бібліотечних фондів: традиції, інновації, перспективи (на прикладі роботи Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного) [Електронний ресурс] / Н. Хлівненко // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали наук.-практ. конф., 6–8 жовт. 2015 р. : тези доп. / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Електрон. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/630> (дата звернення: 20.03.2017). – Назва з екрана.

Автор статті майбутнє бібліотеки бачить у поєднанні традиційної культури спілкування з книгою та нових інформаційних технологій. Це прагнення модернізації української бібліотечної системи й перспективи зміцнення партнерських відносин зі світовим культурним співтовариством. Аналізуючи досвід Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки, яка має багато стародруків, автор підкреслює, що фонди бібліотек мають величезну духовну цінність світового значення. Різноманітність та різноформатність книжкових зібрань, а також цінних графічних матеріалів потребує спеціального їх впорядкування та зручної розстановки у книгосховищі для подальшого користування і догляду з метою збереження книжкових перлин. Автор знайомить з системою збереження фондів у ДНАББ і вказує на важливі фактори, які впливають на збереження фонду. Зроблено висновок, що час змінює відношення до книг, надрукованих 100–200 років тому. Кожне видання має велику значимість і потребує збереження для нащадків.

Використання цифрових технологій та збереження рідкісних і цінних видань у сучасних умовах

Лобузін, К. Технології організації знань ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності [Текст] : монографія / К. Лобузін ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУВ, 2012. – 252 с. – Електрон. аналог друк. вид.: режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/1486> (дата звернення: 06.06.2017).

У монографії розглянуто питання формування, упорядкування та управління бібліотечними інформаційними ресурсами в контексті соціокомунікаційних процесів та формування суспільства знань. Запропоновано шляхи вирішення проблеми актуалізації та інтелектуального доступу до масивів історико-культурної та наукової інформації, що зберігається в документальних джерелах бібліотечних фондів, запропоновано комплексне вирішення завдань ефективного опрацювання знань масиву багатоаспектних інформаційних джерел, що зберігається в бібліотечних фондах наукових бібліотек. Проблема інтелектуального доступу до бібліотечних ресурсів як доступу до знання вирішується на засадах комплексного аналізу змісту ресурсів, традиційних та новітніх форм бібліотечної діяльності, у тому числі оцифрованих джерел історико-культурної та наукової спадщини. Монографія призначена для широкого кола бібліотекознавців, книгознавців та бібліографознавців, бібліотечних та інформаційних спеціалістів, фахівців з інформаційно-комунікаційних технологій, які беруть участь у процесі обігу знань у суспільстві.

Дунаєва, Л. Зберігання бібліотечно-інформаційного ресурсу у вік цифрових технологій [Текст] / Л. Дунаєва // Організація і методика створення корпоративних інформаційних ресурсів для освітянської галузі України : зб. наук. пр. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ, 2016. – Вип. 5. – С. 66–71. – Електрон. аналог друк.

публ.: режим доступу: <http://journals.dnpb.gov.ua/article/view/91754/90414> (дата звернення: 15.03.2017).

Розглянуто питання зберігання бібліотечного фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, висвітлено порядок проведення перевірки бібліотечного фонду, розкриті деякі традиційні та інноваційні аспекти цього питання. Підкреслено, що у національній програмі забезпечення збереження фондів впроваджено програму щодо створення страхового фонду документів бібліотек. Особливої актуальності зберігання бібліотечних фондів набуває під час проведення їх періодичної перевірки й оформлення результатів, що розглядається як складова традиційного методу зберігання в бібліотечно-технологічному процесі. Зроблено висновок, що системна науково-дослідна та практична робота як з формування, так і зі зберігання національного галузевого фонду дає змогу здійснювати повноцінне інформаційне забезпечення інноваційного розвитку вітчизняної педагогічної науки і практики, надаючи доступ користувачам до цінних інформаційних ресурсів як у традиційній формі, так і на електронних носіях.

Серебрякова, Т. Історико-бібліографічне дослідження періодичних видань XVIII – першої половини ХХ ст. з фонду Миколаївської ОУНБ ім. О. Гмирьова [Текст] / Т. Серебрякова // Бібл. планета. – 2017. – № 1. – С. 25–28.

У статті висвітлюється науково-дослідна робота бібліотеки з рідкісними і цінними виданнями фонду. Здійснюється постійне дослідження, вивчення, введення до наукового обігу. Важливими аспектами є аналізування фізичного стану творів друку, їх бібліографування, популяризація та забезпечення використання в наукових цілях часописів і газет минулих століть. Розглянуто загальноаналітичний аспект роботи з цінними виданнями. Також автор звертає увагу на оцифрування найцінніших видань, на котрі існує підвищений попит користувачів, як на актуальний напрям роботи. Підкреслено, що електронний варіант стане надійною резервною копією друкованої пам'ятки.

Бондарчук, О. Рідкісні видання у фондах освітянських бібліотек України [Текст] / О. Бондарчук // Організація і методика створення галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів для освітянської галузі України : кол. монографія / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [наук. ред.: Л. М. Заліток, І. Г. Лобановська]. – Київ, 2016. – Розд. 4, гл. 2. – С. 159–163. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://bit.ly/2p4vucD> (дата звернення: 12.04.2017).

Автор підкреслює значимість фонду рідкісних видань, звертає увагу на рідкісні видання ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Підкреслено, що формування фондів рідкісних видань у мережі освітянських бібліотек є кроком до створення реєстру книжкових пам'яток та надання доступу до нього. Пріоритетним напрямом бібліотечної діяльності на сучасному етапі стало формування інформаційно-інтелектуальних активів, істотною складовою яких є електронні ресурси. Частина фонду книгозбірні, яку не представлено в електронній формі й не охоплено корпоративним електронним каталогом, слід інтегрувати на організаційно-технологічному рівні. Зроблено висновок, що нині основою інтегрування бібліотечно-інформаційного ресурсу є інформаційно-комунікаційні технології. Вони становлять єдине вікно доступу до бібліотечно-інформаційних ресурсів, що є запорукою здобуття сучасних знань користувачами.

Петренко (Кириченко), А. Довідково-інформаційний ресурс Відділу рідкісних книг та рукописів Наукової бібліотеки імені М. Максимовича: від картотеки до оцифрування [Текст] / А. Петренко // Вісн. Кн. палати. – 2016. – № 6. – С. 25–28. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://eprints.rclis.org/29793/1/petrenko.pdf> (дата звернення: 08.06.2017).

У статті висвітлено аспекти історії заснування Відділу рідкісних книг та рукописів Наукової бібліотеки Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Досліджено етапи формування фондів відділу як складової частини загальнобібліотечного зібрання. На прикладі окремих видань та колекцій розглянуто їхнє подальше функціонування як довідково-інформаційного ресурсу сьогодення. Автор відмічає, що сьогодні НБ КНУ має значний інформаційний ресурс, який поєднує бібліотечні документальні фонди, інтегрований електронний каталог, електронний фонд документів, технологічні комплекси, що забезпечують доступ до світових інформаційних ресурсів. Наприкінці статті зроблено висновок, що вивчення історії виникнення колекцій, їхня наявність та тематичні характеристики належать до кола питань, що потребують подальшого дослідження. Унікальні колекції можна розглядати як цілісну, відкриту систему, яка постійно розвивається і все активніше використовується в суспільстві знань.

Горбань, Ю. Зберігання рідкісного фонду Наукової бібліотеки Київського Національного університету культури і мистецтв на сучасному етапі [Текст] / Ю. Горбань // Бібліотека XXI століття: перспективи та інновації : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., 23 квіт. 2015 р. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ, 2015. – С. 8–10. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/Z-tezy.pdf> (дата звернення: 08.06.2017).

Автор статті вважає, що одним з основних завдань бібліотек України є зберігання різних видів документів, зокрема книжкових пам'яток як культурних цінностей країни. У зв'язку з цим, особливого значення набувають питання зберігання книжкових пам'яток як оригінального й неповторного надбання що потребує запровадження інноваційних технологій їх зберігання. Зібрані впродовж п'ятдесяти років науковою бібліотекою КНУКиМ унікальні пам'ятки відкривають дорогу до знань, формують історичне пізнання, колективну соціальну пам'ять людства. Найдавніші з них об'єднані в колекцію, яку бібліотека вважає найціннішою і зберігає її в сейфах. Поряд з дбайливим збереженням рідкісних видань, бібліотека вирішує інше завдання – зробити їх надбанням культурологічної громадськості, залучити до наукового обігу. Всі ці видання наукова бібліотека зберігає для використання їх дослідниками та вченими для подальшого розвитку науки. На сьогодні це дійсно унікальний фонд і фахівці книгознавства і бібліотекознавства мають рідкісну можливість переглянути раритетні видання та прочитати їх.

Горбань, Ю. Термінологічний аналіз предметної сфери процесу зберігання книжкових пам'яток у бібліотеках України [Текст] / Ю. Горбань // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2015. – № 4. – С. 20–25. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://bit.ly/2sCFusV> (дата звернення: 07.06.2017).

У статті висвітлений термінологічний аналіз предметної сфери зберігання книжкових пам'яток у бібліотеках України, зокрема з'ясована сутність таких понять, як: книжкова пам'ятка, рідкісна та цінна книга, колекція, зберігання фонду, захист інформації, консервація, стабілізація, реставрація та людський фактор. Нагадується про три категорії збереженості фондів та окреслено аспекти збереження. Автор робить висновок, що зберігання книжкових пам'яток у бібліотеках – це сукупність процесів, комплекс певних заходів, які гальмують процеси руйнування матеріальної основи книжкових пам'яток та забезпечують довготривале збереження їх із метою подальшого використання. Зберігання книжкових пам'яток є базисом подальшого економічного, інтелектуального та духовного прогресу суспільства, адже від успішного вирішення цього питання залежатиме збереження історичної пам'яті нації й усього людства.

Штан, Г. Шляхи збереження книжкових пам'яток XIX – початку XX століття у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна [Текст] / Г. Штан // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах

інформаційного суспільства : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 верес. 2015 р. / Нац. ун-т «Львівська політехніка», Наук.-техн. б-ка. – Львів, 2015. –

С. 157–160. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/xmlui/handle/ntb/33665?show=full> (дата звернення: 22.03.2017).

У статті розглянуто особливості процесу збереження фондів книжкових пам'яток XIX – початку XX століття у Центральній науковій бібліотеці ХНУ імені В. Н. Каразіна. Подано короткий екскурс в історію ЦНБ ХНУ та сучасний стан бібліотеки. Звернено увагу на необхідність використання електронних ресурсів у сучасній бібліотеці. Підкреслено, що важливим засобом процесу є проект, який отримав назву «eScriptorium»: рідкісні видання для навчального процесу і наукових досліджень». Це університетський електронний архів, що накопичує в електронному повнотекстовому вигляді рідкісні видання та рукописи з фондів ЦНБ та інших бібліотек-учасниць проекту, а також надає постійний безкоштовний доступ до них через Інтернет. Акцентовано на напрямках діяльності зі збереження фондів, оцифруванні та зберіганні у електронному архіві. Автор вважає, що збереження пам'яток національної духовної культури, представлення їх у вільному доступі (що можливо тільки завдяки новим технологіям) як українським читачам, так і світовій спільноті – одне з головних завдань Центральної наукової бібліотеки на сучасному етапі.

Халецька, Л. Цифрове збереження електронних документів на прикладі діяльності Національної бібліотеки Франції [Текст] / Л. Халецька // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2015. – № 4. – С. 26–35. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: http://nakkim.edu.ua/images/vidannya/BDI/bdi_4_2015.pdf (дата звернення: 13.06.2017).

У статті висвітлена документальна політика електронної бібліотеки Національної бібліотеки Франції, характеризується процес створення та сучасний етап розвитку електронної бібліотеки Gallica, розглядається система довготривалого збереження цифрових ресурсів SPAR, зокрема базові принципи її створення та функціонування, методи та стратегії збереження електронних документів, файли та формати, можливості цифрового співробітництва. Відмічено, що використання SPAR дозволяє вирішити такі завдання: гарантувати зберігання електронних документів і забезпечити читабельність, зрозумілість, придатність для використання на довготривалій термін документальної інформації навіть в умовах зміни технічного та людського оточення, в якому вона виготовлялася; здійснювати операції електронного архівування; виконувати роль «поширювача» документів: забезпечувати управління багатьма копіями документів на багатьох сайтах з метою запобігання їхній втраті та знищенню. Зроблено висновок, що система SPAR покликана забезпечити довготривале зберігання електронних документів великого обсягу та різних типів.

Евстигнеева, Г. Идеология оцифровки библиотечных фондов на примере ГПНТБ России [Текст] / Г. Евстигнеева // Науч. и техн. б-ки. – 2014. – № 3. – С. 48–54.

В статье рассмотрены фондоведческие и технологические аспекты оцифровки библиотечного фонда в ГПНТБ России. Подчеркнуто, что анализ структуры и качества накопленных цифровых массивов, а также изучение коллективного опыта в области оцифровки показывают, что дальнейшее развитие возможно только на основе идеологии как системы концептуально обоснованных подходов, определяющих стратегию, технологию процесса создания электронного контента и критериев оценки его качества. На принятие решений влияют как объективные, так и субъективные факторы, которые рассмотрены в разделах статьи «Библиотечный фонд» и «Техническое оснащение». Дана стратегия оцифровки библиотечных фондов. Сделан вывод о том, что создание электронного контента на базе библиотечного фонда, отображение его в справочно-библиографическом аппарате библиотеки, поддержка технологии доступа и обеспечения

сохранности – важное направление деятельности библиотеки, которое требует качественно нового подхода к оценке библиотечного фонда и возможностей его использования.

Оджала, М. Новая жизнь коллекций [Текст] / М. Оджала // Библ. дело. – 2014. – № 13. – С. 22–23.

Автор статьи акцентирует внимание на то, что перевод коллекции в электронную форму – чрезвычайно актуальная тема для библиотек и информационного мира в целом. Можно оцифровать огромное количество объектов, сделав их доступными большему числу людей. После того, как оцифрованные ресурсы будут размещены в интернете, они станут доступными далеко за пределами своего физического местонахождения. Оцифровка документов позволяет увидеть и услышать прежде всего то, что в противном случае мы могли бы не заметить и не узнать. Своими мнениями в области информации делятся специалисты из Дании, Ирландии и США, которые принимали участие в Международной конференции «Internet Librarian International – 2012». Обсуждались такие проблемы: оцифровка книг, картин, фотографий, музыки, старых газет. Подчеркнуто многофункциональное назначение оцифровки и необходимость ее использования в библиотеках

Затока, Л. Ефективність використання сучасних матеріалів для відновлення раритетних документів [Текст] / Л. Затока // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2013. – Вип. 73. – С. 296–305. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://bit.ly/2ncks3L> (дата звернення: 22.03.2017).

У статті розглядаються основні критерії для відбору фахівцями НБУВ різних видів паперу, картону та інших матеріалів з метою застосування їх для ефективного відновлення документів, що втратили механічну міцність. Зазначається, що для зміцнення ослабленої матеріальної основи та конструкції документів у НБУВ використані папір і картон для відновлення оправ, виготовлення індивідуальних засобів зберігання, матеріали для покриття оправ – коленкор, шкіра, а також речовини для виготовлення клеїв. Перед використанням кожного із названих матеріалів визначено основні фізико-хімічні показники та конкретизовано доцільність його застосування для відповідної реставраційної операції. Автор робить висновок, що подальший розвиток діяльності із забезпечення збереження фондів передбачає послідовне застосування традиційних, перевірених часом і практикою матеріалів та методів, а також апробування новостворених технологій, методик та речовин.

Лазоренко, Ю. Інноваційне використання сучасних технологій збереження і доступу до інформації [Текст] / Ю. Лазоренко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2013. – Вип. 73. – С. 306–316. – Електрон. аналог друк. публ.: режим доступу: <http://bit.ly/2pPCis9m> (дата звернення: 17.03.2017).

У статті розглядаються питання збереження й доступності документів у бібліотеках. Окреслено основні переваги та недоліки сучасних технологій збереження і доступу до інформації, інноваційні підходи щодо їх використання в сільськогосподарських бібліотеках мережі. Автор звертає увагу на критерії відбору друкованих видань при переведенні їх у цифровий формат. Зроблено акцент на тому, що найбільш використовуваними є консервація, відцифровування, копіювання. Багато спеціалістів сьогодні наполягають на відцифровуванні інформації, що зберігається в бібліотеках. Небезпека такого рішення полягає в тому, що одного разу скопійовані книги й інші оригінали можуть стати «мертвим фондом», який може бути знищений через непотрібність, звільняючи площі книгозховищ. Збереження, перетворення текстів у іншу форму вимагає інтелектуальності, уважності. Зробити це можна тільки озброївшись знаннями про матеріальні носії документів, причини їх руйнування і способи зберігання.